

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MICHAL BOBEK
esitatud 14. märtsil 2019¹

Kohtuasi C-46/18

**Caseificio Sociale San Rocco Soc. coop. Arl,
S.s. Franco e Maurizio Artuso,
Sebastiano Bolzon,
Claudio Matteazzi,
Roberto Tellatin**

versus

**Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (AGEA)
Regione Veneto**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu))

Piim – Kvoodid – Lisamaks – Määruse (EMÜ) nr 3950/92 artikkel 2 – Määruse (EÜ) nr 1788/2003 artikli 11 lõige 3 – Ostjate kohustus lisamaks piima hinnast kinni pidada – Määruse (EÜ) nr 1392/2001 artikkel 9 – Enammakstud maksu ümberjaotamine – Eelistatud tootjate grupid – Kasutamata kvootide ümberjaotamine

1. Selleks, et tulla toime struktuursete ülejääkidega, kehtestas toonane EMÜ seadusandja 1984. aastal piima ja piimatoodete tootmiseks kvoodisüsteemi, mis on seotud lisamaksuga, millega maksustatakse kvooti ületavad tarned ja otseturustamine. Algselt viieks aastaks kavandatud süsteemi kestust pikendati korduvalt ja viimaks lõpetati see 31. märtsil 2015.

2. Kvoodisüsteem on andnud alust lugematuteks kohtuvaidlusteks nii Euroopa Liidu kui ka liikmesriikide kohtutes.² Lisaks sellele kohaldati mõnes liikmesriigis seda süsteemi üksnes „fragmentaarselt“.³ Nii on see eriti Itaalia puhul, kus võrdlemisi pika ajavahemiku jooksul ei suutnud ametiasutused tagada, et riiklikku kvooti ületavate toodetud koguste eest tasumisele kuuluv lisamaks oleks õigesti määratud, õigel ajal makstud ja/või vähemalt nõuetekohaselt registreeritud ja kogutud.⁴

3. Käesolev kohtuasi on Itaalias tasumata maksude kogumist puudutava pika saaga järjekordne episood. Kokkuvõtvalt esitatakse sellega küsimus, kas liikmesriik võib õigusaktiga nõuda, et ostjad peaksid piima hinnast kinni summa, mida oma individuaalseid kvote ületavad tootjad peavad maksuna tasuma. Kui selline liikmesriigi õigus on liidu õigusega vastuolus, tekib täiendav küsimus, millised tagajärjed võib selline liikmesriigi õiguse ja liidu õiguse vastuolu ostjatele ja tootjatele kaasa tuua.

¹ Algeel: inglise.

² Vt O'Reilly, J., „Milk quotas and their consideration before the institutions of the Community of particular interest to lawyers“, teoses Heusel, W., Collins, A.M., (toim), *Agricultural law for the European Union*, EIPA, Trier/Dublin, 1999, lk 103.

³ Vt selle kohta Euroopa Kontrollikoja eriaruanne nr 4/93 piimatootmise kontrollimiseks kavandatud kvoodisüsteemi rakendamise kohta koos komisjoni vastusega (EÜT 1994, C 12, lk 1).

⁴ Vt hiljutine 24. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus komisjon vs. Itaalia (C-433/15, EU:C:2018:31).

I. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigusnormid

4. Nõukogu 28. detsembri 1992. aasta määrusega (EMÜ) nr 3950/92, millega piima- ja piimatootesektoris kehtestatakse lisamaks⁵ pikendati piima- ja piimatootesektori lisamaksukava, mis pidi lõppema 31. märtsil 1993. See kava pidi kehtima seitsmel täiendaval järjestikusel 12-kuulisel perioodil alates 1. aprillist 1993.⁶

5. Määruse nr 3950/92 artiklis 2 on sätestatud:

„1. Lisamaksu tuleb tasuda kõigilt piima või piimaekvivalendi kogustelt, mida on kõnesoleva piimandusaasta jooksul turustatud üle artiklis 3 märgitud vastava koguse. See tuleb jagada ületurustanud tootjate vahel.

Iga tootja osa tasumisele kuuluvast maksust määratakse kindlaks liikmesriigi otsusega pärast seda, kui kogu tarnete jaoks eraldatud tootmiskvoodi kasutamata osa on või ei ole ümber jaotatud, kas kokkuostja tasandil, võttes arvesse pärast kasutada oleva kvoodi ümberjaotamist allesjäävat ületatud kvooti vastavalt iga tootja individuaalsele kvoodile, või riigi tasandil vastavalt sellele, kui palju iga tootja on talle eraldatud kvooti ületanud.

2. Tarnete puhul tuleb maksu maksmise eest vastutaval ostjal sätestatavate eeskirjade kohaselt enne tähtpäeva maksta liikmesriigi pädevale asutusele nõutav summa, mille ta arvab maha maksukohustuslikule tootjale makstavast piima hinnast, või kui see võimalik ei ole, nõuab sisse mõnel muul sobival viisil.

[...]

Kui tootja tarnitud kogused ületavad tema individuaalset kvooti, on kokkuostjal õigus liikmesriigi kehtestatud üksikasjalike reeglite kohaselt selle tootja individuaalset kvooti ületavate tarnete piima hinnast lisamaks ettemaksuna maha arvata.

[...]

4. Kui lisamaksu tuleb tasuda ja kogutud summa on maksust suurem, võib liikmesriik kasutada ülejääki artikli 8 esimeses taandes viidatud meetmete rahastamiseks ja/või see ümber jagada tootjate vahel, kes kuuluvad mõnda sellisesse eelistatud tootjate rühma, mille liikmesriik on kehtestanud objektiivsete kriteeriumide alusel, või tootjatele, kes on erandlikus olukorras käesoleva meetmega mitteseotud siseriiklike eeskirjade tõttu.“

5 EÜT 1992, L 405, lk 1.

6 Vt määruse nr 3950/92 põhjendus 1.

6. Komisjoni 9. juuli 2001. aasta määruse (EÜ) nr 1392/2001, milles sätestatakse nõukogu määruse (EMÜ) nr 3950/92 (millega piima- ja piimatootesektoris kehtestatakse lisamaks) üksikasjalikud rakenduseeskirjad,⁷ artiklis 9 („Ülemääraselt tasutud maksude ümberjaotamise kriteeriumid“) on sätestatud:

„1. Liikmesriigid määravad vajaduse korral määruse (EMÜ) nr 3950/92 artikli 2 lõikes 4 nimetatud eelistatud tootjate grupid ühe või mitme allpool esitatud ja vastavalt tähtsusele järjestatud objektiivse kriteeriumi alusel:

- a) liikmesriigi pädeva asutuse ametlik kinnitus selle kohta, et kogu maks või osa sellest on valesti sisse nõutud;
- b) ettevõtte ja eelkõige nõukogu [17. mai 1999. aasta] määruse (EÜ) nr 1257/1999 [Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) toetuse kohta maaelu arendamiseks ning teatavate määruste muutmise ja kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT 1999, L 160, lk 80; ELT eriväljaanne 03/25)] artiklis 18 nimetatud mägipiirkondade geograafiline asukoht;
- c) ekstensiivseks karjakasvatuseks sobiv suurim loomkoormus ettevõttes;
- d) summa, mille võrra individuaalset piimakvooti ületatakse;
- e) tootja kasutuses olev kvoot.

2. Kui pärast lõikes 1 sätestatud kriteeriumide kohaldamist ei kasutata ära teatavaks ajavahemikuks saadaolevaid rahalisi vahendeid, võib liikmesriik võtta pärast komisjoniga konsulteerimist vastu teisi objektiivseid kriteeriume.“

7. Nõukogu 29. septembri 2003. aasta määrusega (EÜ) nr 1788/2003, millega kehtestatakse tasu piima- ja piimatootesektoris,⁸ tunnistati kehtetuks määrus nr 3950/92. Selle artikli 11 („Kokkuostjate osatähtsus“) lõike 1 kohaselt vastutavad asjaomastelt tootjatelt nende osamaksu kogumise eest kokkuostjad. Nad peavad need osamaksud tasuma liikmesriigi pädevale asutusele. Artikli 11 lõikes 3 on sätestatud: „kui võrdlusperioodi jooksul ületavad tootja tarnitud kogused selle tootja kasutada olevat kvooti, võib asjaomane liikmesriik otsustada, et kokkuostja vähendab tootja osamaksu ettemaksena asjaomase tootja poolt üle kvoodi tarnitud piima hinda vastavalt liikmesriigi poolt sätestatavatele üksikasjalikele eeskirjadele“.

8. Vastavalt määruse nr 1788/2003 artiklile 27 („Jõustumine“) jõustus see määrus 24. oktoobril 2003. Selle sätted muutusid kohaldatavaks 1. aprillil 2004, välja arvatud artiklid 6 ja 24, mis olid kohaldatavad alates selle määruse jõustumisest.

7 EÜT 2001, L 187, lk 19; ELT eriväljaanne 03/33, lk 104.

8 EÜT 2003, L 270, lk 123, ELT eriväljaanne 03/40, lk 391.

B. Liikmesriigi õigus

9. 28. märtsi 2003. aasta dekreetseaduse nr 49, millega muudetakse õigusnorme, mis käsitlevad lisamaksu kohaldamist piima ja piimatoodete sektoris (decreto-legge 28 marzo 2003, n. 49, Riforma della normativa in tema di applicazione del prelievo supplementare nel settore del latte e dei prodotti lattiero-caseari), mida on muudetud ja millest on saanud 30. mai 2003. aasta seadus nr 119 (edaspidi „dekreetseadus nr 49/2003“),⁹ artikli 5 („Ostjate kohustused“) lõiked 1 ja 2 nägid asjassepuutuval ajal ette järgmist:

„1. [...] Ostjad peavad kinni pidama lisamaksu, mis arvutatakse määruse nr 3950/92/EMÜ artikli 1 ja selle hilisemate muudatuste põhjal, seoses üleantud piimaga, mida on individuaalsete üksikutele tarnijatele eraldatud kvootidega võrreldes liiga palju, [...]“

2. Lõikes 1 nimetatud tähtaja lõpule järgneva 30 päeva jooksul [...] tasuvad ostjad kinnipeetud summad AGEA kontole.“

10. Dekreetseaduse nr 49/2003 artikli 9 („Enammakstud maksu tagastamine“) lõiked 1, 3 ja 4 näevad ette:

„1. Iga perioodi lõpul AGEA: a) arvutab üleantud piimakogused ja lisamaksu, mille ostjad artiklis 5 sätestatud kohustuse täitmise tulemusena tasusid; b) arvutab kogu riigisisese maksu, mida Euroopa Liidule liiga suurte üleantud koguste eest tasuti; c) arvutab enammakstud maksu summa.

[...]

3. Lõike 1 punktis c näidatud summa [...] jaotatakse kvoodi saanud tootjate vahel, kes maksu tasusid, järgmiste kriteeriumide ja järgmise korra kohaselt: [...]

4. Kui nende tagastuste tulemusena lõikes 3 nimetatud summat ära ei kulutata, jaotatakse jääk kvoodi saanud tootjate vahel, kes maksu tasusid – jättes välja need, kes ületasid oma isikliku tootmiskvoodi rohkem kui 100% –, järgmiste kriteeriumide ja järgmise korra kohaselt: [...]“

11. 24. juuni 2004. aasta dekreetseaduse nr 157, millega kehtestatakse kiireloomulised sätted teatavate toiduainetetööstuse toodete märgistamiseks ning põllumajanduse ja kalanduse valdkonnas“ (decreto-legge 24 giugno 2004, n. 157, Disposizioni urgenti per l'etichettatura di alcuni prodotti agroalimentari, nonché in materia di agricoltura e pesca), mis muudeti muudatustega 3. augusti 2004. aasta seaduseks nr 204 (edaspidi „dekreetseadus nr 157/2004“),¹⁰ artikli 2 lõikes 3 on sätestatud:

„[Dekreetseaduse nr 49/2003] artikli 9 järgi tagastatakse enammakstud maks, mida tootjad igakuisele maksetega nõuetekohaselt tasusid, nende tootjatele. Kui selle toimingu tulemusena on tasutavate maksummade kogujääk suurem kui maks, mis tuleb tasuda Euroopa Liidule, +5%, tühistab AGEA maksu, mida tuleb enam tasuda tootjatel, kes ei ole kuumakseid veel teinud, kohaldades sama artikli 9 lõigetes 3 ja 4 ette nähtud prioriteetsuskriteeriume, ilma et see piiraks [dekreetseaduse nr 49/2003] artikli 5 lõikes 5 nimetatud karistuste kohaldamist.“

⁹ *Gazzetta ufficiale*, nr 75, 31.3.2003).

¹⁰ *Gazzetta ufficiale*, nr 147, 25.6.2004.

II. Asjaolud, menetlus ja eelotsuse küsimused

12. Juulis 2004 saatis Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (põllumajanduse koordineerimise amet, lühendatult „AGEA“) Caseificio Sociale San Roccole kui piimatoodete „esimesele ostjale“ teatise. Selles teatises, mis puudutas piimakvoote ja lisamaksu seoses ajavahemikuga 1. aprillist 2003 kuni 31. märtsini 2004, oli öeldud:

- on tehtud arvutused selleks, et tagastada võrdlusperioodil enammakstud maks üleliia suurtelt üle antud lehmapiima kogustelt. Arvutused põhinesid viitkogustel, mis määrati kindlaks, lähtudes maakondadest ja autonoomsetest provintsidest ning ostjatest ettevõtjate deklaratsioonidest;
- tootjatel oli võimalik saada tagastus, kui nad olid kokkuostjate igakuiste aruannete kohaselt lisamaksu tasunud;
- AGEA kohaldas dekreetseaduse nr 157/2004 artikli 2 lõiget 3, mille kohaselt pidid enammaksnud tootjad saama tagastuse; kui selle toimingu tulemusena on tasutavate maksusummade kogujääk suurem kui maks, mis tuleb tasuda Euroopa Liidule, +5%, ei nõua AGEA maksu tootjalt, kes ei ole kuumakseid veel teinud. Sel juhul kohaldas ta dekreetseaduse nr 49/2003 artikli 9 lõigetes 3 ja 4 sätestatud prioriteetsuskriteeriume ja artiklis 5 ette nähtud karistusi. Seetõttu jaotas AGEA juba tasutud enammakstud summa siiski ümber ainult nende kvoodi saanud tootjate vahel, kes olid maksed teinud nõuetekohaselt.

13. AGEA lisas sellele teatisele eraldi lehel iga tootja kohta tasutud summad ning tagastamisele kuuluvad summad.

14. Eespool viidatud teatisele tuginedes tuvastas AGEA, et Caseificio Sociale San Rocco ei olnud võrdlusperioodil dekreetseaduse nr 49/2003 artiklis 5 ette nähtud lisamaksu kinni pidanud. Seetõttu olid tootjad, kellelt ta piima ostis, vastavad summad võlgu.

15. Caseificio Sociale San Rocco ja tootjad (edaspidi „põhikohtuasja hagejad“) asusid seisukohale, et Itaalia õigusaktid, mida AGEA kohaldas, olid liidu õigusega vastuolus. Nad vaidlustasid AGEA teatise Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Lazio maakonna halduskohus, Itaalia). 3. veebruari 2010. aasta otsusega jättis see kohus kaebuse rahuldamata, järeldades sisuliselt, et asjassepuutuvad Itaalia õigusaktid olid määruse nr 1788/2003 sätetega kooskõlas.

16. Põhikohtuasja hagejad kaebasid selle otsuse edasi Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu). 21. novembri 2017. aasta vaheotsusega võttis see kohus kassatsioonkaebuse osaliselt menetlusse. Ta leidis, et selles kohtuasjas ei kuulunud kohaldamisele mitte määruse nr 1788/2003, vaid määruse nr 3950/92 õigusnormid. Et aga sel kohtul tekkisid kahtlused seoses määruse nr 3950/92 teatud sätete õige tõlgendusega, otsustas ta menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas niisuguses olukorras, millega on tegemist põhikohtuasjas, tuleb liidu õigust tõlgendada nii, et liikmesriigi õigusnormi vastuolu [määruse nr 3950/92] artikli 2 lõike 2 punktiga 3 toob tagajärjena kaasa selle, et tootjatel ei ole kohustust tasuda lisamaksu, kui on täidetud selles määruses sätestatud tingimused?
2. Kas niisuguses olukorras, millega on tegemist põhikohtuasjas, tuleb Euroopa Liidu õigust ja eelkõige õiguspärase ootuse kaitse üldpõhimõtet tõlgendada nii, et ei saa kaitsta niisuguste isikute õiguspärast ootust, kes täitsid liikmesriigi kehtestatud kohustust ning kes said kasu selle kohustuse täitmise kaasnemistest tagajärgedest, kui ilmnes, et see kohustus on Euroopa Liidu õigusega vastuolus?

3. Kas niisuguses olukorras, millega on tegemist põhikohtuasjas, on määruse nr 1392/2001 artikli 9 ja mõistega „prioriteetne kategooria“ vastuolus selline liikmesriigi õigusnorm nagu dekreetseaduse nr 157/2004 artikli 2 lõige 3, mille Itaalia Vabariik on heaks kiitnud ning milles on sätestatud enamakstud lisamaksu tagastamise erinev kord, mille puhul eristatakse tähtaegades ja tagastamiskorras tootjaid, kellel oli õiguspärane ootus, et järgitakse riigisisest õigusnormi, mis osutus liidu õigusega vastuolus olevaks, ja tootjaid, kes ei järginud seda õigusnormi?“

17. Kirjalikud seisukohad on esitanud põhikohtuasja kaebuse esitajad, Itaalia valitsus ja komisjon.

18. Euroopa Kohus palus 21. novembril 2018 Itaalia valitsuselt selgitusi seoses menetlusega, mida järgiti piimandusaasta 2003/2004 eest tasumisele kuuluva lisamaksu arvutamise kohta. Itaalia valitsus vastas selgituste andmise taotlusele 13. detsembril 2018.

19. Põhikohtuasja hagejad, Itaalia valitsus ja komisjon esitasid oma seisukohad 17. jaanuari 2019. aasta kohtuistungil ka suuliselt.

III. Analüüs

A. Sissejuhatavad märkused

1. Kohaldamisele kuuluvad õigusnormid *ratione temporis*

20. Oma eelotsusetaotluses viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus sõnaselgelt määruse nr 3950/92 artiklile 2 kui käesolevas kohtuasjas kohaldamisele kuuluvale keskele õigusnormile. Selle seisukoha on aga kahtluse alla seadnud Itaalia valitsus, kelle sõnul kuulub põhikohtuasjas kohaldamisele määruse nr 1788/2003 artikli 11 lõige 3, kuivõrd AGEA otsus, mille põhikohtuasja hagejad on vaidlustanud, tehti 2004. aasta juulis.

21. Sellest tulenevalt leian, et on vajalik määratleda õiguslik raamistik, mis kuulub käesolevas asjas kohaldamisele *ratione temporis*.

22. See küsimus on oluline: põhikohtuasja hagejad väidavad, et asjassepuutuvad Itaalia õigusnormid on liidu õigusega vastuolus, sest see kohustas piima ostjaid maksu piima hinnast kinni pidama. Õigusnormid, mis vastavalt määruses nr 3950/92 ja määruses nr 1788/2003 seda maksu reguleerivad, ei ole aga identsed.

23. Määruse nr 1788/2003 (millega tunnistati määrus nr 3950/92 kehtetuks) artikli 11 lõige 3 lubas sõnaselgelt liikmesriikidel otsustada, et kui piimandusaasta jooksul ületavad tootja tarnitud kogused selle tootja kasutada olevat kvooti, on kokkuostja *kohustatud* tootjale piima eest makstavat hinda tema täiendava ettemakse võrra vähendada. Sellele vastupidi otsustas Euroopa Kohus kohtuasjas Consorzio Caseifici dell'Altopiano di Asiago¹¹, et määruse nr 3950/92 artikli 2 lõige 2 andis ostjatele *võimaluse* piima hinda vähendada, ent ei kohustanud selleks.

24. Selles osas nõustun eelotsusetaotluse esitanud kohtuga, et mis puudutab liidu õigusnorme, siis kuulusid asjassepuutuval ajal kohaldamisele määruse nr 3950/92 õigusnormid (ja seetõttu ka määruse nr 1392/2001 õigusnormid, millega nähti ette rakenduseeskirjad).

¹¹ 29. aprilli 1999. aasta kohtuotsus Consorzio Caseifici dell'Altopiano di Asiago (C-288/97, EU:C:1999:214, punktid 29–32).

25. Põhikohtuasi puudutab piimandusaastat 2003/2004 (mis kestis 1. aprillist 2003 kuni 30. märtsini 2004). Määrus nr 1788/2003 muutus aga selle artiklist 27 tulenevalt kohaldatavaks alles 1. aprillist 2004.

26. See ei ole mingil moel üllatav. Traditsiooniliselt algab piimandusaasta iga aasta 1. aprillil ja lõppeb järgmise aasta 30. märtsil.¹² See selgitab, miks määrus nr 1788/2003, nagu ka varasemad instrumendid, sh määrus nr 3950/92¹³ muutusid kohaldatavaks piimandusaasta alguses.

27. Selleks et süsteem, nagu piima lisamaksu sätestav süsteem saaks toimida, on tingimata tarvis kindlate reeglite rakendamine kogu võrdlusperioodi vältel. Sellised eeskirjad, millega määratakse kindlaks maksu kogumise ülesande saavad isikud ning maksusumma ja maksmise viis, ei ole menetlusnormid, nagu väidab Itaalia valitsus, vaid pigem materiaalõigusnormid.¹⁴ Sellega seoses tuleb meeles pidada, et kuigi väljakujunenud kohtupraktikast tulenevalt on menetlusnormid – kui kõnealune meede ei näe ette teisiti – üldiselt kohaldatavad alates nende jõustumisest isegi menetluses olevatele kohtuasjadele ja vaidlustele, tõlgendatakse materiaalõigusnorme tavaliselt nõnda, et põhimõtteliselt ei ole need kohaldatavad olukordadele, mis eksisteerisid enne nende jõustumist.¹⁵

28. Sellised sätted nagu määruse nr 3950/92 artikkel 2 ja määruse nr 1788/2003 artikli 11 lõige 3 käsitlevad määruses nr 3950/92 ette nähtud sisuliste kohustuste põhitahke. Seetõttu ei ole need sätted eespool toodud põhimõtetest tulenevalt kohaldatavad olukordadele, mis olid olemas enne nende jõustumist.

29. Itaalia valitsuse väide tähendaks seda, et määruse nr 1788/2003 artikli 11 lõige 3 muutuks kohaldatavaks enne 1. aprilli 2004 aset leidnud asjaoludele (eriti tarnetele) ja sõlmitud majandussuhetele. Teisisõnu oleks selle tulemuseks määruse nr 1788/2003 artikli 11 lõike 3 *de facto* tagasiulatav kohaldamine, mis oleks vastuolus sama määruse artikli 27 nii sõnastuse kui ka mõttega.

30. Selle punkti kokkuvõtteks märgin: kuivõrd asjassepuutuvad liikmesriigi õigusnormid kohustasid piima ostjaid maksu piima hinnast kinni pidama *enne* 1. aprilli 2004, saavad liidu õigusega kooskõla hindamise parameetrid tuleneda üksnes nendest liidu õiguse sätetest, mis olid kohaldatavad sel ajavahemikul – määruse nr 3950/92 sätetest, eelkõige artikli 2 lõikest 2.

2. Määrustega nr 3950/92 ja 1392/2001 kehtestatud süsteem

31. Liikmesriigi kohtu esitatud küsimuste paremaks mõistmiseks on kasulik alustada sellest, et kaardistada määrustega nr 3950/92 ja nr 1392/2001 kehtestatud süsteemi need tahud, mis on käesolevas menetluses asjakohased.

32. Nende määruste alusel maksustati teatud riiklikke kvoote ületavad kogutud või otsetarbimiseks müüdüd piima kogused. Riiklikke kvoote ületavad liikmesriigid pidid maksukoormuse jagama tootjate vahel, kes oma individuaalset kvooti ületades riikliku kvoodi ületamisele kaasa aitasid.

33. Selleks, et vältida viivitusi lisamaksu kogumisel ja tasumisel, otsustas liidu seadusandja, et tarnete puhul vastutab riiklikele haldusorganitele maksu maksmise eest ostja, pärast seda kui ta on piima hinnast maksu kinnipidamise või muude kohaste vahendite abil selle tootjatelt kogunud. Pärast seda, kui liikmesriik on otsustanud, kas osa kasutamata kvootidest või kõik kasutamata kvoodid jaotatakse

12 Vt nt määruse nr 1788/2003 põhjendused 1–3 ning artikli 1 lõige 1.

13 Vt määruse nr 3950/92 artikkel 13.

14 Sellega seoses võib olla oluline analoogia alusel märkida, et Euroopa Liidu maksuõiguses on välja kujunenud, et õigusnorme, mis puudutavad muu hulgas maksusummat ja selle kogumise viisi, ei saa kohaldada olukordadele, mis eksisteerisid enne nende jõustumist. Vt nt 17. juuli 2014. aasta kohtuotsus Equoland (C-272/13, EU:C:2014:2091, punkt 20).

15 Vt muu hulgas 14. veebruari 2012. aasta kohtuotsus Toshiba Corporation jt (C-17/10, EU:C:2012:72, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).

asjassepuutuvate tootjate vahel ümber (otse või ostjate kaudu), teavitab või kinnitab riigi pädev ametiasutus igale tootjale neile nende poolt tasutava maksusumma.¹⁶ Kasutamata individuaalsete kvootide ümberjagamise puhul tuleb need ümber jagada proportsionaalselt iga tootja võrdluskogustega.

34. Siiski on liikmesriikidel võimalik otsustada, et kasutamata kvote ei jagata ümber. Sel juhul oli neil võimalik kasutada Euroopa Liidule võlgnetavast maksust enam kogutud vahendeid selleks, et rahastada riiklikke ümberkorraldamiskavasid ja/või tagastada see tootjatele, kes kuulusid teatud „eelistatud tootjate kategooriatesse“ või tootjatele, kes on erakorralises olukorras.

35. Seda arvestades hakkab nüüd analüüsima eelotsuse küsimusi.

B. Esimene küsimus

36. Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas liikmesriigi õigusnormi vastuolu määruse nr 3950/92 artikli 2 lõikega 2 toob tagajärjena kaasa selle, et tootjatel ei ole kohustust tasuda lisamaksu, isegi kui on täidetud selles määruses sätestatud tingimused.

37. See küsimus tugineb eeldusel, et Itaalia õigusnormid, mis kohustasid ostjaid tootjate individuaalseid kvote ületavate tarnete puhul piima eest makstavast tasust lisamaksu kinni pidama ja selle igal kuul AGEAle üle kandma, on määruse nr 3950/92 artikli 2 lõikega 2 vastuolus. Nagu Euroopa Kohus selgitas kohtuotsuses *Conorzio Caseifici dell'Altopiano di Asiago*¹⁷, annab viimati nimetatud säte ostjatele õiguse arvata tootjale makstavast piima hinnast maha lisamaks, mida see tootja võlgneb, kuid ei pane neile sellekohast kohustust.

38. Itaalia valitsus vaidleb sellele eeldusele aga vastu. Seetõttu analüüsin esmalt seda vastuväidet ja seejärel esimese eelotsuse küsimusega esitatud põhiküsimust.

1. Liikmesriigi õiguse vastuolu liidu õigusega

39. Itaalia valitsuse arvates tõlgendab eelotsusetaotluse esitanud kohus kohtuotsust *Conorzio Caseifici dell'Altopiano di Asiago* liiga julgelt. Nimetatud valitsuse sõnul ei välista see kohtuotsus võimalust, et liikmesriigid võivad piirata määruse nr 3950/92 artikli 2 lõikes 2 ette nähtud valikut seoses viisiga, kuidas lisamaksu kogutakse (kohustuslik kinnipidamine või mõni muu viis). Euroopa Kohus leidis üksnes seda, et liikmesriik ei tohi karistada ostjaid, kes seda kohustust ei täida.

40. Vastab tõele, et menetlus, milles tehti kohtuotsus *Conorzio Caseifici dell'Altopiano di Asiago*, algas kaebusest, mille esitas piimatootjaid esindav organ seoses halduskaristusega, mille Itaalia ametiasutused määrasid talle muu hulgas selle eest, et ta jättis piima hinnast maha arvamata summa, mida võlgnesid oma individuaalse kvoodi ületanud tootjad. Ometi näib, et Euroopa Kohus analüüsis seda küsimust abstraktselt, ilma et oleks kohtuasja konkreetsetele asjaoludele suurt kaalu omistanud.

41. Sisuliselt küsis eelotsusetaotluse esitanud kohus selles kohtuasjas, kas määruse nr 3950/92 artikli 2 lõige 2 kohustab ostjat kinni pidama summasid, mida võlgnevad oma individuaalset kvooti ületanud tootjad. Euroopa Kohus vastas eitavalt, rõhutades, et määruse nr 3950/92 artikli 2 lõige 2 annab ostjatele sellekohase *valikuvõimaluse*, ent ei kehtesta *vältimatut kohustust*.¹⁸

¹⁶ Vt eelkõige määruse nr 1392/2001 artikkel 7.

¹⁷ Vt selle kohtuotsuse punktid 29–32.

¹⁸ Vt eelkõige selle kohtuotsuse punkt 30.

42. Sellest tuleneb selgelt, et liikmesriigid ei tohi karistada ostjaid, kes otsustavad tootjatele piima eest tasutavast summast lisamaksu mitte kinni pidada ja koguda see summa muul viisil. Nendest järeldustest tuleneb aga loogiliselt ka see, et liikmesriigid ei tohi karistada sellise valiku teinud ostjaid, koheldes neid muul viisil ebasoodsalt, näiteks diskrimineerida neid kasutamata kvootide või enammakstud maksude ümberjaotamisel.¹⁹ See ei sobiks kokku asjaoluga, et määruse nr 3950/92 artikli 2 lõige 2 puudutab – kohtujurist La Pergola sõnu kasutades – ostjate *õigust*, mille kasutamata jätmisega „ei tohi kaasneda karistused“.²⁰ Lisaks, et „karistusi“ tuleb mõista kõige laiemas tähenduses.

43. Seetõttu kaalus Euroopa Kohus kohtuotsuses Consorzio Caseifici dell’Altopiano di Asiago lisamaksu kogumise valikut – kinnipidamise teel või muul viisil – ja sõnastas selle kui *iga üksiku ostja subjektiivse õiguse küsimuse*. Kui liidu õigusaktid annavad üksikisikule õiguse, tuleneb sellest, et liikmesriigi õigusaktidega ei saa üksikisikutelt sellist õigust ära võtta. Seega on selline liikmesriigi õigusakt tõepoolest määruse nr 3950/92 artikli 2 lõikega 2 vastuolus.

44. Isegi kui liidu seadusandja ise teeks hiljem „ümberlülituse“ mõnele teisele maksu kogumise mudelile, ei muuda see tõsiasi, et asjassepuutuval perioodil oli sellekohane valik ostjatel.

45. Seetõttu, kuigi ma möönan, et määruse nr 3950/92 artikli 2 lõike 2 selline tõlgendus võib tuua kaasa jõustamissüsteemi mõningase nõrgenemise, pean sellegipoolest nõustuma põhikohtuasja kaebuse esitajate ja komisjoniga, et Euroopa Kohtu otsusele Consorzio Caseifici dell’Altopiano di Asiago järgnevas õiguslikus olukorras on eeldus, millele esimene küsimus tugineb, õige.

46. Analüüsin nüüd selle küsimuse sisu.

2. Tagajärjed, mis kaasnevad sellega, et liikmesriigi õigus on liidu õigusega vastuolus

47. Sisuliselt soovitakse esimese küsimusega teada, kas olukorras, kus liikmesriigi õigusnorm kohustab ostjaid määruse nr 3950/92 artikli 2 lõike 2 vastaselt lisamaksu piima hinnast kinni pidama, ei kuulu maks enam tasumisele, isegi kui määrusega sätestatud tingimused on täidetud. Teisisõnu, kas liikmesriigi asjassepuutuvate õigusnormide vastuolu liidu õigusega toob enda kaasa selle, et vabastab ostjad kohustusest koguda tootjatelt lisamaksu ja kanda see üle liikmesriigi pädevatele ametiasutusele ja/või vabastab tootjad kohustusest lisamaksu tasuda?

48. Selle küsimuse vastus on minu hinnangul võrdlemisi ilmne: ei. Kõik pooled, kes selles kohtuasjas seisukohti esitasid (sh põhikohtuasja kaebuse esitajad), nõustuvad: asjaolu, et lisamaksu kogumist reguleerivad liikmesriigi menetlusnormid võivad olla liidu õigusega vastuolus, ei vabasta ostjaid ega tootjaid nende materiaalõiguslikest kohustustest. Lihtsalt öeldes: eriarvamus (ja vastuolu), mis puudutab seda, *kuidas* maksu tuleb koguda, ei mõjuta seda, *kas* maksukohustus on olemas.

49. Mis puudutab *ostjaid*, siis teistsugune järeldus oleks vastuolus määruste nr 3950/92 ja 1392/2001 sätetega, mis viitavad selgelt ja otsesõnu sellele, et tarnete puhul on maksu kohustatud tasuma ostja.²¹ See muudaks ka nende määrustega kehtestatud süsteemi suuresti ebaefektiivseks, kuivõrd enamik piima müügist toimub tarnete kujul ja seetõttu kannavad ostjad „[selle süsteemi] nõuetekohase rakendamise põhivastutust“.²²

19 Vt selle kohta käesoleva ettepaneku punktid 69–79.

20 Vt kohtujurist La Pergola ettepanek kohtuasjas Consorzio Caseifici dell’Altopiano di Asiago (C-288/97, EU:C:1998:574, punkt 13).

21 Vt eelkõige määruse nr 3950/92 põhjendus 8 ja artikli 2 lõige 2 ning määruse nr 1392/2001 artikkel 7 ja artikli 8 lõige 1.

22 Määruse nr 1392/2001 põhjendus 7.

50. Nimetatud vastuolu ainus tagajärg on see, et kõnealused liikmesriigi õigusnormid tuleks jätta kohaldamata. Ostjate jaoks on tagajärg peamiselt kahesugune: ühelt poolt on neil taas vabadus koguda maksu „mis tahes asjakohasel viisil“ ja teisalt ei saa karistada ostjaid, kes ei pidanud maksu piima hinnalt kinni.

51. *A fortiori* ei saa ostjatelt lisamaksu kogumist reguleerivate liikmesriigi ja liidu õigusnormide vastuolu mõjutada tootjate kohustust maksu tasuda.

52. Nagu määruse nr 3950/92 põhjendusest 6 ja artikli 2 lõikest 1 selgelt välja tuleb, on lisamaksu tasumise kohustus liikmesriigi kvoodi ületamise otsene tagajärg ja „ületurustanud tootjad peavad [...] lisamaksu tasuma“.

53. Nagu Euroopa Kohus hiljuti rõhutas, on liikmesriigid kooskõlas määruse nr 1392/2001 artikli 11 lõigetega 1 ja 2 „kohustatud võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada tasu – kui maksetähtajast ei peeta kinni, siis koos intressiga – nõuetekohane sissenõudmine ja tegelik jaotamine ületurustanud tootjate vahel.“²³ Kui tootjad sellest süsteemist tulenevaid kohustusi ei täida ja ostjad ei tegutse, on liikmesriikidel tegelikult õigus pöörduda maksmisele kuuluvate summade kogumiseks otse tootjate poole.²⁴

54. Eespool toodud põhjustel leian, et Euroopa Kohus peaks esimesele eelotsuse küsimusele vastama, et lisamaksu kogumist reguleerivate liikmesriigi õigusnormide vastuolu määruse nr 3950/92 artikli 2 lõikega 2 ei vabasta tootjaid lisamaksu tasumise kohustusest.

C. Teine küsimus

55. Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas tuleks kaitsta nende ostjate ja tootjate õiguspärast ootust, kes on täitnud kohustust pidada maks piima hinnast kinni ja kanda see igakuiselt ametiasutustele üle. Mõistan seda küsimust niiviisi, et see esitatakse üksnes juhul, kui Euroopa Kohus vastab esimesele eelotsuse küsimusele eitavalt.

56. Kuivõrd minu hinnangul ei vabasta lisamaksu kogumist reguleerivate liikmesriigi õigusnormide vastuolu määruse nr 3950/92 artikli 2 lõikega 2 tootjaid ega ostjaid sellest määrusest tulenevatest materiaalõiguslikest kohustusest, näib teine eelotsuse küsimus kaotavat oma tähenduse.

57. Sellises raamistikus ei ole ma päris kindel, milliseid õiguspäraseid ootusi tuleks kaitsta.

58. Sellega seoses lisaksin vaid, et määruse nr 1392/2001 artikli 8 lõigete 2 ja 3 kohaselt peaks liikmesriigi ametiasutused võtma meetmeid, et tagada oma kohustused täitmata jätnud tootjate võlgnitava maksu tasumine. Lisaks sellele lisatakse maksetähtaja ületamise korral makstavatele summadele viiteintress. See aga ei piira liikmesriigi õigust määrata kohaseid karistusi pooltele, kes on sellest korrast tulenevaid kohustusi rikkunud.

D. Kolmas küsimus

59. Kolmas eelotsuse küsimus puudutab tagajärgi, mis võivad kaasneda lisamaksu kogumist ja maksmist reguleerivate liikmesriigi õigusaktide ning määruste nr 3950/92 ja 1392/2001 sätete vastuoluga seoses enammakstud maksu tagastamisega.

23 24. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus komisjon vs. Itaalia (C-433/15, EU:C:2018:31, punkt 41). Kohtujuristi kursiiv.

24 Vt 15. jaanuari 2004. aasta kohtuotsus Penycoed (C-230/01, EU:C:2004:20, punkt 41).

60. Sisuliselt soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus kolmanda küsimusega teada, kas määruse nr 1392/2001 artikliga 9 on vastuolus liikmesriigi õigusnorm, millega nähakse tootjatele enammakstud maksu tagastamiseks ette erinevad meetodid ja erinev ajakava sõltuvalt sellest, kas lisamaks, mida need tootjad pidid tasuma, on piima hinnast kinni peetud ja igakuiselt liikmesriigi pädevatele ametiasutusele üle kantud või mitte.

61. Selle küsimuse taga olevate põhjuste ja sellega tõstatatud teemade paremaks mõistmiseks on kasulik põgusalt meenutada selle konkreetse küsimusega seotud konkreetseid asjaolusid.

1. Asjaolud

62. Piimandusaastal 2003/2004 ületas Itaalia piimatootmine kvooti, mis talle asjassepuutuvate liidu õigusaktidega oli määratud. Seetõttu pidi see liikmesriik Euroopa Liidule ületootmise eest tasuma lisamaksu. Kuna aga mõni individuaalne kvoot oli jäänud täitmata, oli kogusumma, mille Itaalia ametiasutused ületurustanud tootjatelt (otse või ostjate kaudu) said (või oleks pidanud saama), suurem kui maksusumma, mis tuli Euroopa Liidule tasuda.

63. Itaalia valitsuse sõnul otsustasid liikmesriigi pädevad ametiasutused mitte kasutada määruse nr 3950/92 artikli 2 lõike 1 teises lõigus välja pakutud võimalust kasutamata kvoodid ümber jagada. Tegelikult otsustati määruse nr 3950/92 artikli 2 lõike 4 kohaselt jagada ülejääk nende tootjate vahel, kes kuulusid teatud eelistatud tootjate gruppidesse. Seega maksti esmalt hüvitist neile tootjatele, kes olid täitnud igakuist maksekohustust ja asusid kas mägipiirkonnas või mõnes muus ebasoodsas piirkonnas. Kui pärast seda oli veel enammakstud maksu, vähendasid ametiasutused maksusummat, mida nõuti neilt tootjatelt, kes ei olnud igakuist maksekohustust täitnud ja asusid kas mägipiirkonnas või mõnes muus ebasoodsas piirkonnas.

64. Põhikohtuasja kaebuse esitajad aga vaidlustavad Itaalia valitsuse esitatud faktikirjelduse. Nad asuvad seisukohale, et põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal ei tagastanud Itaalia ametiasutused enammakstud maksu, vaid jaotasid kasutamata kvoodid ümber teatud tootjate vahel, kes olid oma individuaalseid kvote ületanud.

65. Viisist, kuidas liikmesriigi kohus on kolmanda küsimuse esitanud, ilmneb aga, et ka eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et 2004. aastal otsustasid Itaalia ametiasutused tagastada enammakstud maksu neile tootjatele, kes kuulusid teatud eelistatud tootjate gruppi.

66. Seetõttu vastan käesolevale küsimusele nõnda, nagu selle on esitanud eelotsusetaotluse esitanud kohus. ELTL artikli 267 alusel toimivas menetluses ei ole Euroopa Kohtu ülesanne fakte tuvastada. See on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne.

67. Sellest tulenevalt ja üksnes terviklikkuse huvides puudutan möödaminnes ka põhikohtuasja kaebuse esitajate viidatud stsenaariumi. Selle vaidluse need asjaolud, milles pooled on eriarvamusel, ei ole aga minu hinnangul määravad, kui analüüsida kolmanda küsimusega esitatud üldist küsimust, mis kokkuvõetult puudutab seda, milliste kriteeriumide alusel on võimalik tootjaid eristada.

68. Järgnevalt selgitan, miks asun seisukohale, et ostjaid või tootjaid, kes ei täitnud liikmesriigi õigusaktides kehtestatud kohustust pidada piima hinnast lisamaks kinni ja kanda see igakuiselt pädevatele ametiasutustele üle, ei tohi kohelda võrreldes teiste tootjate või ostjatega ebasoodsamalt, olgu siis seoses enammakstud maksu tagastamise või kasutamata kvootide ümberjagamisega.

2. Enammakstud maksu tagastamine

69. Nagu on märgitud eespool punktis 60, puudutab kolmas küsimus seda, kas määruse nr 1392/2001 artikliga 9 on vastuolus selline liikmesriigi õigusnorm nagu dekreetseaduse nr 157/2004 artikli 2 lõige 3, millega nähakse tootjatele enammakstud maksu tagastamiseks ette erinevad meetodid ja erinev ajakava sõltuvalt sellest, kas lisamaks, mida need tootjad pidid tasuma, on piima hinnast kinni peetud ja igakuiselt liikmesriigi pädevatele ametiasutusele üle kantud või mitte.

70. Minu hinnangul peaks sellele küsimusele vastama jaatavalt.

71. Määruse nr 1392/2001 artikli 9 lõike 1 sõnastus on igati selge: liikmesriik, kes otsustab enammakstud maksu tootjate vahel ümber jagada, võib seda teha üksnes teatud „eelistatud tootjate gruppide“ hüvanguks ja need määratletakse sealsamas loetletud kriteeriumide alusel. Need kriteeriumid on selgelt ammendavad ja loetletud „tähtsuse järjekorras“. Seega ei tohi liikmesriigid nendest kriteeriumidest kõrvale kalduda. *A fortiori* ei saa nad eelistatud tootjate gruppide määratlemisel lisada kriteeriumi, mis nõuab liikmesriigi menetlusnormi täitmist, mille puhul pealegi on tõendatud, et see on määruse nr 3950/92 sätetega vastuolus.

72. Määruse nr 1392/2001 artikli 9 lõige 2 omakorda annab liikmesriigile võimaluse võtta vastu „teisi objektiivseid kriteeriume“, kuid üksnes juhul, kui „pärast [sama sätte] lõikes 1 sätestatud kriteeriumide kohaldamist ei kasutata ära teatavaks ajavahemikuks saadaolevaid rahalisi vahendeid“ ja juhul, kui selles küsimuses on konsulteeritud komisjoniga.

73. Sellegipoolest leian, et liikmesriigi kriteeriumi, mis tugines dekreetseaduse nr 49/2003 artikli 5 lõike 1 täitmisele, kohaldati selleks, et teha kindlaks tootjad, kellele enammakstud maks esmalt tagastatakse. Teised tootjad said tagastuse üksnes juhul, kui pärast esimest tagastusringi oli ikka veel vabu vahendeid. Seega näib, et liikmesriigi õigusnormid lähtuvad loogikast, mis on tegelikult määruse nr 1392/2001 artiklile 9 vastupidine. Lisaks sellele ei selgu toimikust, kas Itaalia ametiasutused on selle „menetlusliku“ kriteeriumi kehtestamisel konsulteerinud komisjoniga.

74. Seega ei anna määruse nr 1392/2001 artikkel 9 minu hinnangul liikmesriigile võimalust jätta tagastamisega hõlmamata tootjad, kes kuuluvad selgelt mõnda loetletud eelistatud gruppi või täidavad kriteeriumid, milles komisjon ja asjassepuutuv liikmesriik on kokku leppinud. Seega ei tohi tootjaid, kes ei ole dekreetseaduse nr 49/2003 artikli 5 lõikes 1 ette nähtud maksu tasunud, kohelda määruse nr 3950/92 artikli 2 lõike 4 alusel enammakstud maksu tagastamisel teistest tootjatest ebasoodsamalt.

75. Terviklikkuse huvides lisan lõppmärkusena, et tootjaid, kes täitsid dekreetseaduse nr 49/2003 artikli 5 lõiget 1 nõuetekohaselt, ei saa pidada tootjateks, kes „on erandlikus olukorras käesoleva meetmega mitteseotud siseriiklike eskirjade tõttu“ määruse nr 3950/92 artikli 2 lõike 4 tähenduses. Jättes kõrvale mõiste „erandlik olukord“, mida tõenäoliselt tõlgendatakse igal juhul kitsalt, on selge, et määruse nr 3950/92 artikli 2 lõiget 4 ei ole mingil juhul võimalik tõlgendada nii, et dekreetseaduse nr 49/2003 artikli 5 lõiget 1 saaks pidada piimakvoodisüsteemiga „mitteseotuks“.

76. Eeltoodust tulenevalt tuleks kolmandale eelotsuse küsimusele minu hinnangul vastata nii, et määruse nr 1392/2001 artikliga 9 on vastuolus liikmesriigi õigusnorm, millega nähakse tootjatele enammakstud maksu tagastamiseks ette erinevad meetodid ja erinev ajakava sõltuvalt sellest, kas lisamaks, mida need tootjad pidid tasuma, on piima hinnast kinni peetud ja igakuiselt ametiasutusele üle kantud või mitte.

3. Kasutamata kvootide ümberjagamine

77. Minu hinnang ei oleks olnud erinev ka siis, kui Itaalia ametiasutuste poolne teatavate tootjate ja ostjate erikohtlemine, kes ei olnud täitnud dekreetseaduse nr 49/2003 artikli 5 lõiget 1, oleks puudutanud kasutamata kvootide ümberjagamist (nagu on väitnud põhikohtuasja kaebuse esitajad).

78. Määruse nr 3950/92 artikli 2 lõike 1 kohaselt tuleb kasutamata individuaalsed kvoodid „ümber jagada proportsionaalselt *iga* tootja võrdluskogustega“. ²⁵ See tähendab väidetavalt seda, et kasutamata kvoodid tuleb ümber jagada *kõigi* ületurustanud tootjate vahel ja iga tootja osa makstavast tasust tuleb selle alusel kindlaks teha. ²⁶

79. Järelikult ei tohi ostjaid või tootjaid, kes ei ole täitnud dekreetseaduse nr 49/2003 artikli 5 lõiget 1, kohelda ebasoodsamalt ka kasutamata kvootide ümberjagamise puhul.

IV. Ettepanek

80. Teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) esitatud eelotsuse küsimusele järgmiselt:

- lisamaksu kogumist reguleerivate liikmesriigi õigusnormide vastuolu nõukogu 28. detsembri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 3950/92, millega piima- ja piimatootesektoris kehtestatakse lisamaks, artikli 2 lõikega 2 ei vabasta tootjaid lisamaksu tasumise kohustusest;
- komisjoni 9. juuli 2001. aasta määruse (EÜ) nr 1392/2001, milles sätestatakse nõukogu määruse (EMÜ) nr 3950/92 (millega piima- ja piimatootesektoris kehtestatakse lisamaks) üksikasjalikud rakenduseeskirjad, artikliga 9 on vastuolus liikmesriigi õigusnorm, millega nähakse tootjatele enammakstud maksu tagastamiseks ette erinevad meetodid ja erinev ajakava sõltuvalt sellest, kas lisamaks, mida need tootjad pidid tasuma, on piima hinnast kinni peetud ja igakuiselt liikmesriigi pädevatele ametiasutusele üle kantud või mitte.

²⁵ Kohtujuristi kursiiv.

²⁶ Vt selle kohta ka 5. mai 2011. aasta kohtuotsus Etling ja Etling jt (C-230/09 ja C-231/09, EU:C:2011:271, punkt 64).